

Poznámky z obdobia po pandémií

**Raluca
Voinea**

Poznámky z obdobia po pandémii

Je október 2028. Spln. Môj partner sa budí o 3:30 ráno, z nočnej mory so zombie. Pred pol hodinou som ešte bola hore ja, čítala som z najnovšej antológie publikovanej The Guardian - Kapitalizmus je schizofrénia, ktorú som si kúpila pred pár rokmi na letisku, ešte predtým ako boli zrušené všetky lety (niekedy snívam o letuškách, ktoré mi ukazujú, ako zavrieť bezpečnostný pás a uvažujem, či také niečo vôbec existovalo). Otvorí okno a vietor prinesie zmes čerstvých vôní: vlhká živica, jazerné bahno, levanduľa (áno, tento rok sme mali na jeseň rozkvitnutú levanduľu) a akási hmla, ktorej vôňu je vždy ťažké opísať. Zhodou okolností sú ostatné ateliéry v tomto objekte momentálne prázdne, je veľmi zriedkavé, že sa takáto vec stane. Zvyčajne, aj keď tam nie sú umelci, ktorí ich vlastnia, sú tam hostia. Musí to byť kvôli tej veľkej konferencii organizovanej pri mori, všetci sa tam išli naposledy okúpať, predtým než začnú novembrové hurikány. Nevadí nám užívať si pokojné chvíle, ostatní členovia družstva nám tu pomáhali zbierať jablká a hrozno počas posledných týždňov, teraz už zostáva málo práce v záhrade a v sade. Bylinky už nesusíme, pretože v každom rohu kuchyne máme nejaký hrniec s čerstvými. Oleandre a muškáty už nemusíme presúvať dovnútra, teplota v noci neklesne pod 7 stupňov ani v januári. Vlastne si nechávame radiť od našich priateľov na Kréte, ako ich zasadiť priamo do zeme, rastú tam oveľa lepšie ako v kvetináčoch.

Potom, čo dospejeme k záveru, že vonku nie sú žiadni zombie, nakrmíme mačku a pokúsime sa zaspáť na trochu dlhšie. Zajtra nás čaká dlhý deň. O 8:00 hodine prídu deti z dediny na

hodinu dejín umenia a tentokrát to musíme odučiť my, pretože učiteľovi, ktorý to zvyčajne učí, zlomili ruku pri prepadnutí v metre. Potom sa musíme postarať, aby botanička zodpovedná za skleník odovzdala kompletne pokyny svojej kolegyni, ktorá ju nahradí, zatiaľ čo ona pôjde pomáhať svojej dcére, ktorá práve porodila. Pravdepodobne to bude trvať celý deň. Najviac sa bojíme o *Aldrovanda vesiculosa*, ktorú sa ešte snažíme zachrániť pred vyhynutím, a o niekoľko ďalších krehkých druhov, ktoré potrebujú presnú teplotu, no, vlastne sa o ne obávame stále, ale musíme dôverovať tejto novej osobe, že vie, čo robí. Palmám sa darí dobre, dobre sa adaptovali a začiatkom budúceho roka prichádza renomovaný špecialista zo Spojených botanických záhrad Európy (predtým zamestnaný v Kew Gardens), aby skontroloval *Hyophorbe amaricaulis*, ktorej tajomstvo rozmnožovania sa mu podarilo odhaliť a pred piatimi rokmi venoval jeden exemplár pre našu záhradu.

Mali by sme ísť na mesačnú návštevu do Bukurešti, aj keď túto potrebu cítime čoraz menej. 30 kilometrová cesta nám trvá autom tri hodiny, pričom ak by dokončili železnicu, ktorú plánujú, celý presun by trval 20 minút.

Elektromobil nemôžeme používať, pretože sú vybité batérie a krajiny Lítiového trojuholníka sa rozhodli zastaviť všetky ťažobné činnosti a zavrieť všetky bani, vyhrážajúc sa jedovatými hadmi tým, ktorí sa pokúšajú o nelegálnu ťažbu. Staré autá fungujú so zmesou recyklovaného kuchynského oleja, okysličenej vody a skvapalneného plynu a dym, ktorý vypúšťajú, je nad rámec popisu. Masky, ktoré používame počas cesty do mesta, sú biologicky nebezpečné po pol dni. Verejná doprava by mohla byť v poriadku, ale nevystačí pre 5 miliónov ľudí tlačiacich sa v meste pripravenom pre maximálne 2 milióny. Nedávne suchoty, ktoré zdecimovali plodiny v celom južnom regióne, zahnali obyvateľov z týchto oblastí do Bukurešti, ktorá je stále najväčším mestom v krajine, aj keď už nie jej hlavným mestom (hlavné mesto sa stala Constanta, ktorá, ako prístavné mesto a so zakázanou leteckou dopravou, má lepšie obchodné postavenie). Našťastie zemetrasenie, ktorého sa všetci obávali, dosiahlo iba 6,3 stupňa a nedošlo k tak veľkému poškodeniu. Namiesto toho spôsobilo rýchle implementovanie konsolidačného programu pre všetky staré budovy, ktoré ešte stoja. Mesto bude aspoň pripraveniešie, ak príde väčšie zemetrasenie. Zato znečistenie je stále zničujúce, počet stromov vyrúbaných pred rokom 2020 sa za taký krátky čas nedal nahradiť a mráz z doby ľadovej v roku 2022 primäl ľudí zrezať aj pajaseňe, aby sa zahriali po tom, čo spálili všetok ikeácky nábytok, ktorý bol z kalorického hľadiska dosť nevyživný.

Vlastne nevieme, prečo chodíme na tento mesačný výlet do mesta, výstavy umenia sú väčšinou komerčné, tých pár zaujímavých umelcov, ktorí tam zostali, sú blazeovaní a nezahovorčiví, múzeá sa topia v reklamách umiestnených na fasádach, výstavách, i v katalógoch, pretože ministerstvo kultúry bolo rozpustené a fúzované s Vrcholným ministerstvom zábavy a kreatívneho priemyslu. Už nie sú k dispozícii žiadne štátne dotácie

na umenie, všetci prežívajú vďaka drobným prácam - vizuálni umelci predávajú staré pozadia Windowsových plôch, spisovatelia píšú haiku-príspevky na FB pre tých, ktorí sú na písanie príliš zaneprázdnení, hudobníci mumľajú vtáčie piesne v nákupných centrách a podobne. Je to dosť depresívne, ale stále tam máme niekoľko priateľov a v neformálnych skupinách vykladáme o našich skúsenostiach s presťahovaním sa na vidiek ako družstvo a nie ako jednotlivci.

Sedem rokov po jeho začiatku, stále existuje nedôvera v náš prístup, hlavne preto, že sťahovanie sa na vidiek bolo propagované ako úpadok, ako pohodlný individuálny životný model pre tých, ktorí si mohli dovoliť pracovať na diaľku. Nanajvýš bolo videné ako možné v modeloch podnikovej spolupráce, a to opäť pre tých, ktorí si mohli dovoliť prenajať stôl v luxusnej budove uprostred lesa. To, čo sme navrhovali my, bolo radikálne ako nejaká sekta, ale bez nábožnosti. Pamätám si tie

dni, keď sme sa snažili vysvetliť rozdiel medzi uskutočnením projektu a jeho vlastnením. Ako utopistom a ľavičiarom nám bolo čudné klásť taký dôraz na súkromné vlastníctvo, no vedeli sme, že je to jediný spôsob, ako v živote dosiahnuť niečo, čo unikne realitnej logike a práce na projektoch z roka na rok a niečo, čo by mohlo časom získať korene a rásť, bez tlaku na vystaňovanie, bez hrozby vyhynutia.

Pri rozprávaní o našom príbehu, ktoré trvá dlhšie než sme plánovali, ľudia v publiku sú v pokušení si objednať pizzu, aby sme mohli zostať dlhšie. Usmejeme sa a vyberieme z batohu zeleninu, ktorú sme priniesli so sebou, nejaké cesto, ktoré sme mali v mrazničke, a paradajkový pretlak, ktorý sme zavarili pred necelým mesiacom. Žiadame našu hostiteľskú inštitúciu, aby zapálila oheň v peci a vyzvala všetkých, aby si s nami upiekli pizzu. Trvá to približne rovnaký čas, alebo menej, než keby sme si ju objednali. Kým bude pizza hotová, rozprávame historiky o tom, ako si delíme zodpovednosť - čo je jeden z odstrašujúcich momentov, pokiaľ ide o kolektívnu prácu. Hovoríme o radosť z toho, že z roka na rok rastú stromy a trvalky, o možnostiach záchrany rastlín, ktoré sú ohrozené, o luxuse začať deň nadýchnutím čerstvého vzduchu a prechádzkou k jazeru. Cítíme však, že existuje bariéra, ktorú nemôžeme prekročiť, ľudia sú stále zdržanliví: a čo pracovné miesta, čo školy, čo sanitka a trh, supermarket a kino a knižnica a park a krčmy a reštaurácie a nočné prázdne ulice na ktorých môžete kričať, a karaoke bary, vychýrené kaviarne, múzeá a bytové žúry a električky a vôňa asfaltu a neoprávnené protesty na námestí a zvuk suseda, ktorý opravuje byt o 6 ráno a kvetinárstvo na rohu a slnko dopadajúce na strechy celej tejto architektonickej rozmanitosti? Čo tak tá úžasná konferencia na univerzite, ktorej sme sa aj tak nemohli zúčastniť, pretože sme boli v práci v našej sklenenej korporátnej budove, odkiaľ sme potrebovali hodinu na to, aby sme

sa dostali do školy a vyzdvihli dieťa a vzali ho na hodinu telocviku, a potom sme potrebovali ďalšiu hodinu, aby sme sa dostali na hodinu doučovania matematiky, hodinu počas ktorej sme počúvali podcast o odolných mestách, pričom sme predstierali, že jazdíme z jednej dopravnej zápchy do druhej, a keď sme konečne skončili v našom dvojizbovom byte na 3. poschodí čeliacom uzavretému balkónu suseda oproti, boli sme takí unavení, že sme len zjedli jedlo z KFC, ktoré sme si kúpili cestou, už bolo zima a hnusne, žiadna energia na nič, zapli sme televíziu a odpadli na gauč. Ľudia sú napriek tomu stále zdržanliví, život v meste má niečo pohodlné, aj keď vyčerpáva a znechucuje, predsa je návykový. Presne preto sa vraciame každý mesiac, alebo keď cítime potrebu, preto sme sa rozhodli pre tento vzorec snažiť sa žiť v prírode a s prírodou a byť v blízkosti mesta, preto vám nevyčítame, že chcete tam zostať, aj my sme boli závislákmi na veľkomeste. Rozhodli sme sa odísť, keď už nebolo možné zosúladiť to, čo kážeme, s tým, čo robíme. Keď energia, ktorú sme míňali, a odpadky, ktoré sme vyrábali, a materiály, ktoré umelci potrebovali na výrobu diel, ktoré sme objednávali, boli v zjavnom rozpore s témami, ktorým sme sa venovali. Naše rozhodnutie urýchlila pandémia roku 2020, ten rok, keď už akoby nič nedávalo zmysel a ľudia sa tlačili na Zoom konferenciách, celí ponorení do virtuálneho sveta, zabúdajúc na to, ako používať zmysly (nie náhodne boli čuch a chuť prvé, čo vírus zasiahol).

Stiahli sme sa na vidiek, no stále sme zostávali otvorení fascinácii mestom. Stali sme sa vlastníkmí pôdy, ale ako družstvo. Pokračovali sme v práci na poli umenia, ale zasadili sme to do skutočného poľa, na ktorom rastie kukurica, fazuľa a paradajky.

Niekedy tu noci bývajú osamelé a čudesné. Avšak ani v meste vás nikto nemôže zachrániť pred nočnými morami a úzkosťami. Keď sa dívame späť na rok 2020, sme radi, že sme prijali toto rozhodnutie vtedy, keď bol tento plán ešte nemysliteľný. Keď sa pozrieme teraz okolo seba, uvedomujeme si, že to bolo najlepšie rozhodnutie. Jedle v zadnej časti záhrady a sladko voňajúce jablká na policiach v pivnici, ľudia v dedine, s ktorými sme postavili knižnicu a kino a založili banku semien, umelci, ktorí sem prichádzajú čítať a pracovať, vedci, ktorí si s nami vymieňajú poznámky o exemplároch rastlín, sú dôkazom toho, že sme sa rozhodli správne. Keby len ľudia, ktorí ťažia na Mesiaci, prestali uprostred noci odpaľovať nálože, aby sme sa mohli poriadne vyspať...

Bukurešť,
29. októbra 2020

